

67-72-09/2
04.02.2020

ВІДГУК
офіційного опонента
доктора економічних наук, професора
Мельник Алли Федорівни
на дисертаційну роботу
Комарницької Ганни Омелянівни
«Активізування державно-приватного партнерства в умовах розвитку
інвестиційно-інноваційної діяльності»,
представлену на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук
за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним
господарством

1. Актуальність теми дисертації та її зв'язок із науковими програмами,
планами, темами

Державно-приватне партнерство у світовій практиці розглядається як дієвий механізм вирішення проблем державного сектору за сприяння приватного капіталу. В умовах обмежених фінансових можливостей реалізації суспільно значимих проектів на загальнодержавному, регіональному чи локальному рівнях цей вид співпраці часто є основним реальним шляхом активізації інвестиційної діяльності в країні, в окремих галузях економіки, в територіальних утвореннях. Як свідчить іноземний та вітчизняний досвід, використання інвестицій, що здійснюються в межах державно-приватного партнерства, є більш ефективним, ніж за умов здійснення традиційного інвестування, оскільки окрім економічної мотивації, перевага від співпраці між державним і приватним партнерами пов'язана й з розв'язанням проблем ризику: кожна із сторін відповідає за ту частину ризику, у якій вона має більший досвід. Тим самим це позитивно впливає на реалізацією заходів в сферах економічної, соціальної, екологічної діяльності тощо.

В Україні, незважаючи на досвід використання інституту державно-приватного партнерства, останній не дав очікуваного ефекту в контексті активізації інвестиційної діяльності. На сьогодні актуальною залишається необхідність більш активного використання даного виду партнерства для розв'язання таких проблем в економіці як от привнесення інновацій, підвищення рівня інтелектуалізації людського капіталу, розбудови

інституційних механізмів розвитку, зокрема імплементації елементів корпоративізму в практику управління національною економікою, реалізації стратегій інноваційного розвитку, стратегій регіонального розвитку та інших стратегічних документів, що визначають вектори суспільного поступу.

В умовах децентралізації зростає роль державно-приватного (публічно-приватного) партнерства в розв'язанні проблем розвитку територіальних утворень і в першу чергу об'єднаних територіальних громад, що пов'язано з зростанням їх повноважень і відповідальності за соціально економічний розвиток, а відтак супроводжується пошуком джерел і механізмів інвестування проектів економічного, соціального, екологічного характеру.

Зазначені аргументи засвідчують актуальність розвитку досліджень в контексті заявленої теми дисертації.

Актуальність теми засвідчується також і тим, що отримані результати були використані при виконанні науково-дослідних робіт низки закладів вищої освіти, зокрема: ПВНЗ «Львівський університет бізнесу та права» («Системи діагностики та управління діяльністю підприємств (за видами економічної діяльності)», довідка №127 від 20.12.2018 р.); Львівського національного університету імені І. Франка («Розробка ідентифікаційних ознак, оцінювання та управління державотворчим патріотизмом нації на кількісній основі в умовах реформування владних повноважень» (номер державної реєстрації 0116U001658), довідка № 4887-У від 05.12.2019 р.); Національної металургійної академії України («Методологія соціально-економічного, інформаційного та науково-технічного розвитку регіонів, галузей виробництва, підприємств та їх об'єднань» (номер державної реєстрації 0116U006782), «Методологія управління підприємствами різних організаційно-правових форм та форм власності» (номер державної реєстрації 0107U001146), акт впровадження №139 від 20.05.2019 р.).

З огляду на вищезазначене, дисертаційна робота Комарницької Ганни Омелянівни, що присвячена вирішенню науково-прикладної проблеми розроблення концептуальних, теоретико-методологічних і методико-прикладних засад активізації державно-приватного партнерства в умовах розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності, відповідає на виклики сучасного розв'язання економічних проблем і має не лише теоретичне, а й практичне значення для фахівців з економіки та управління національним господарством.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень та висновків, сформульованих у дисертаційній роботі та їх достовірність

Ознайомлення зі змістовим наповненням дисертації, автореферату та публікацій автора дає змогу зробити висновок про те, що наукові положення, висновки й рекомендації, сформульовані в дисертаційній роботі, характеризуються належним рівнем обґрунтованості і свідчать про професійне володіння її автором проблематикою дослідження та вміння аргументовано обґрунтувати власні висновки та пропозиції. Це підтверджується глибоким і критичним аналізом фундаментальних наукових праць з проблем розроблення концептуальних, теоретико-методологічних і методико-прикладних засад активізації державно-приватного партнерства в контексті розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності. Основні положення дисертації, аргументи і висновки автора ґрунтуються на критичному аналізі вітчизняної нормативної правової бази, її доказовості для авторських оцінок.

Позитивно слід оцінити використання в роботі широкого спектру загальнонаукових і спеціальних методів дослідження. Зокрема у дисертації було використано такі методи: статистичний аналіз; аналізу і синтезу; емпіричних оцінок; системний; групування і систематизування; таксономічний метод; метод експертних оцінок; метод теорії ігор; метод структурно-логічного аналізу; морфологічний аналіз; графічний метод та ін.

Робота вирізняється ретельністю розгляду означених проблем. Здійснено адекватний підбір та аналіз значного масиву офіційного статистичного матеріалу щодо дослідження проблем активізації державно-приватного партнерства з огляду на проблеми розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності. Проведено успішну апробацію теоретико-прикладних розробок на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, а також результативне впровадження авторських розробок у діяльність державних органів виконавчої влади та вітчизняних суб'єктів господарювання.

Структура дисертаційної роботи визначається лаконічністю, обумовленою адекватністю постановки мети дослідження. Розкриття суспільної природи феномену державно-приватного партнерства, а також закономірностей його розвитку і впливу на інвестиційну та інноваційну діяльність дозволило автору провести поглиблене дослідження причин і передумов, що призводять до виникнення проблем, пов'язаних з недосконалістю інституційних основ активного використання даної форми співпраці, та обґрунтувати висновки і

пропозиції щодо вибору методів і засобів розв'язання об'єктивних протиріч, задекларувати особливості, оригінальність авторського підходу в дослідженні даної проблематики, що вирізняє його від досліджень інших авторів.

Наукові положення, висновки і положення, що сформульовані в дисертації, є достовірними. Достовірність усіх наукових положень висновків та рекомендацій підтверджується не лише критичним опрацюванням відповідних літературних, нормативно правових та інших інформаційних джерел, але й аналізом стану державно-приватного партнерства в сучасних умовах інвестиційно-інноваційної діяльності на засадах експертного опитування представників потенційних та існуючих державних партнерів, а також представників бізнесу (додаток Б), узагальнення та критичної оцінки практики державно-приватного партнерства зарубіжних країн.

Аналіз змісту дисертації, опублікованих праць та автореферату підтверджує належний ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність, що містяться у ній та виносяться на захист.

3. Структура та зміст основних положень дисертаційної роботи

Дисертаційна робота складається із анотації, вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Основний зміст дисертації викладено на 367 сторінках тексту. Робота містить 15 таблиць, 62 рисунки, 4 додатки і список використаних джерел із 282 найменувань.

У першому розділі «Теорія та практика активізування державно-приватного партнерства в умовах розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності» (с. 57-116) удосконалено класифікацію проектів державно-приватного партнерства (с. 57-75); ідентифіковано інноваційні аспекти державно-приватного партнерства (с. 76-77), визначено напрямки впливу інноваційної складової на учасників державно-приватного партнерства (с. 78-80), окреслено основні причини низького рівня розвитку державно-приватного партнерства в Україні (с. 81-86), визначено головні напрямки активізації державно-приватного партнерства в контексті розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності (с. 86-92), конкретизовано переваги суб'єктів державно-приватного партнерства при такому виді співпраці (с. 93-95), запропоновано концептуальну модель активізації державно-приватного партнерства (с. 96-97), охарактеризовано принципи активізації державно-приватного партнерства з огляду на необхідність розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності (с. 98-

106), ідентифіковано стратегічні та тактичні напрямки активізації державно-приватного партнерства (с. 107-110).

У другому розділі «Аналізування стану державно-приватного партнерства в умовах розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності» (с. 117-188) окреслено потенційні ризики державно-приватного партнерства для усіх його учасників (с. 117-119); визначено напрямки аналізу впливу державно-приватного партнерства на інвестиційно-інноваційну діяльність (с. 120-129), згруповано індикатори оцінювання впливу державно-приватного партнерства на інвестиційно-інноваційну діяльність (с. 129-135), запропоновано інтегровану модель оцінювання впливу державно-приватного партнерства на інвестиційно-інноваційну діяльність (с. 135-137), проаналізовано стан державно-приватного партнерства в умовах інвестиційно-інноваційної діяльності на засадах експертного опитування представників потенційних та існуючих державних партнерів, а також представників бізнес-середовища (с. 137-165), представлено статистичні дані, що відображають процес активізації державно-приватного партнерства в Україні (с. 166-171), результати дослідження державно-приватного партнерства в інших країнах (Нідерландах, Канаді, Великобританії, Австралії, Ірландії, Греції, США, Іспанії, Польщі тощо) (с. 172-183).

У третьому розділі «Державно-приватне партнерство як чинник розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності» (с. 189-254) конкретизовано поняття «державно-приватний потенціал територіального утворення» та «державно-приватна привабливість територіального утворення» (с. 189-197), виокремлено компоненти державного напрямку управління державно-приватним партнерством з метою залучення інвестицій та інновацій (с. 198-201), визначено методи державного управління державно-приватним партнерством для залучення інвестицій та інновацій (с. 202-204), запропоновано модель залучення інвестицій та інновацій на засадах державно-приватного партнерства (с. 204-205), запропоновано низку класифікаційних ознак оцінювання державно-партнерського потенціалу територіального утворення у контексті залучення інвестицій та інновацій на засадах державно-приватного партнерства (с. 206-214), ідентифіковано складові державно-приватного потенціалу територіального утворення (с. 214-217), представлено показники оцінювання державно-приватного потенціалу територіального утворення (с. 217-220), сформовано рекомендації щодо використання таксономічного методу в межах комплексного оцінювання державно-приватного потенціалу територіального утворення (с. 220-223), розраховано індикатори оцінювання державно-

приватного потенціалу територіальних утворень Львівської області (с. 224-229), виокремлено ключові етапи реалізації проектів державно-приватного партнерства (с. 230-232), представлено матричну модель позиціонування приватних підприємств на ринку проектів державно-приватного партнерства, наведено характеристику потенційних варіантів матричної моделі позиціонування приватних партнерів на ринку проектів державно-приватного партнерства і ключові управлінські рішення для приватних партнерів за результатами використання матричної моделі їхнього позиціонування на ринку проектів державно-приватного партнерства (с. 233-240), побудовано матричну модель позиціонування ТОВ «Дрог-Буд Україна» на ринку проектів державно-приватного партнерства (с. 241-248).

У четвертому розділі «Розвиток митного обслуговування в умовах державно-приватного партнерства» (с. 255-329) представлено суб'єктно-функціональну модель митного обслуговування державно-приватного партнерства за участі приватного партнера з іншої країни (с. 255-268), комплексну поетапну модель митного обслуговування державно-приватного партнерства за участі іноземного приватного партнера (с. 269-276), запропоновано тлумачення поняття якості митного обслуговування державно-приватного партнерства (с. 277-292), сформовано ключові показники діагностування якості митного обслуговування державно-приватного партнерства (с. 293-300), представлено розроблений автором механізм розвитку митного обслуговування в умовах державно-приватного партнерства (с. 301-310), визначено ключові принципи державно-приватного партнерства (с. 311-318); запропоновано забезпечувати ефективний розвиток митного обслуговування через застосування п'яти функцій менеджменту (с. 318-321), запропоновано низку показників в межах діагностування синергійного ефекту державно-приватного партнерства (с. 322-323).

У п'ятому розділі «Економічна ефективність державно-приватного партнерства в умовах розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності» (с. 330-396) сформовано ключові позиції оцінювання економічної ефективності державно-приватного партнерства в умовах розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності (с. 330-332), згруповано ризики, що впливають на оцінювання економічної ефективності державно-приватного партнерства в умовах розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності (с. 333-345), запропоновано основні підходи до оцінювання економічної ефективності державно-приватного партнерства в умовах розвитку інвестиційно-

інноваційної діяльності (с. 346), сформовано фінансові методики для оцінювання економічної ефективності державно-приватного партнерства в умовах розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності (с. 347), узагальнено критерії фінансового та комерційного характеру для вибору проектів державно-приватного партнерства (с. 348-354), виокремлено етапи використання теорії ігор для розв'язання завдання визначення структури платежів під час реалізації проектів державно-приватного партнерства (с. 355-363), розроблено узагальнену послідовність визначення структури платежів під час реалізації проектів державно-приватного партнерства (с. 364-374), ідентифіковано ключові напрямки аналізу ефективності проектів державно-приватного партнерства державним партнером (с. 375-376) та основні групи витрат приватного партнера в межах формування і реалізації проектів державно-приватного партнерства (с. 377-386), представлено формули для розрахунку мінімального розміру доходу приватного партнера від реалізації проекту державно-приватного партнерства (с. 386), очікуваної основної величини доходу приватного партнера від реалізації проекту державно-приватного партнерства (с. 387-389), максимальної верхньої розрахункової межі доходу приватного партнера від реалізації проекту державно-приватного партнерства (с. 390).

Зміст дисертаційної роботи та рівень обґрунтованості і достовірності наукових результатів дозволяють стверджувати про отримання нових знань, що збагачують та розвивають теоретичні засади розвитку державно-приватного партнерства та, як варіант, інноваційно-інвестиційної діяльності територіальних утворень. Запропоновані висновки і рекомендації логічно впливають із положень дисертаційної роботи Комарницької Г.О. В межах усіх розділів та підрозділів дисертації простежується логічно послідовне та обґрунтоване вирішення наукової проблеми щодо розроблення концептуальних положень, теоретико-методологічних і методико-прикладних засад активізації державно-приватного партнерства для розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності.

4. Наукова новизна результатів дослідження

Найбільший науковий інтерес становлять такі елементи новизни аналізованої дисертації:

– розвинуто типологію проектів державно-приватного партнерства на засадах введення ознак рівня ризиковості та суб'єктного складу партнерів, що

разом з такими ознаками типології, як інноваційна спрямованість, джерело фінансування, етап, на якому залучається приватний партнер, форма, об'єкт, механізм взаємодії державного та приватного партнерів, сфера реалізації, кількість залучених приватних партнерів, рівень завершеності, рівень управління, на якому проект реалізується, правовий механізм взаємодії державного та приватного партнерів, формує доказову основу для обґрунтованого вибору цих проектів в залежності від встановлених цілей, завдань та відповідного ресурсного забезпечення (с. 67-75);

– запропоновано систематизацію принципів поєднання державно-приватного партнерства в контексті розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності, що передбачає виокремлення особливих з них, зокрема: домінування стратегічних аспектів активізування над тактичними, інтегрування активізації в загальну систему управління, створення умов для розвитку конкуренції у державно-приватному партнерстві, орієнтування на розвиток людського капіталу, обов'язкової державної участі в активізації цього процесі. Поєднання загальних та специфічних принципів дозволить забезпечити цілісність дій уповноважених суб'єктів з активізації державно-приватного партнерства для розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності (с. 98-106);

– вперше розроблено концепцію інтенсифікації державно-приватного партнерства з метою розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності шляхом виокремлення інструментарію, напрямків діагностики, принципів, умов здійснення, ресурсного забезпечення, суб'єктів й аналітичної підсистеми на загальнодержавному, регіональному та муніципальному рівнях, що дає змогу розвивати людський капітал у стратегічному і тактичному вимірах, а також завдяки цьому досягати заданого рівня конкурентоспроможності національної економіки в умовах глобалізації (с. 93-110);

– удосконалено метод оцінювання впливу державно-приватного партнерства на інвестиційну та інноваційну діяльність, що базується на використанні трапецієподібних функцій належності низки параметрів такого оцінювання, зокрема: відповідність стратегії територіального утворення, сприяння його інвестиційно-інноваційному розвитку, окупність проекту державно-приватного партнерства, рівень ризику його реалізації, покращення якості надання послуг внаслідок створення / реконструкції / модернізації тощо об'єкта партнерства, до певних нечітких терм-множин, що дає можливість ухвалювати раціональні управлінські рішення щодо інвестиційно-інноваційного розвитку (с. 117-137);

– набула подальшого розвитку модель залучення інвестицій та інновацій шляхом реалізації державно-приватного партнерства, що поєднує державний і ринковий вектори управління такими процесами, які завдяки своєму інструментарію здійснюють вплив на державно-партнерський потенціал та державно-партнерську привабливість сфер діяльності, зокрема територіального утворення, забезпечуючи баланс інтересів різних груп стейкхолдерів (с. 189-207);

– вперше розроблено метод оцінювання державно-партнерського потенціалу стосовно територіального утворення у контексті залучення інвестицій та інновацій, в основі якого лежить ідентифікація складових оцінювання прямого та опосередкованого характеру, що формує можливості для розроблення комплексу показників оцінювання такого потенціалу (с. 207-229); удосконалено модель позиціонування приватного партнера на ринку проектів державно-приватного партнерства з урахуванням рівня його потенціалу у цій сфері та темпів зростання ринку такого партнерства, що вирізняється можливістю конкретизації управлінських рішень щодо споживачів, фінансування, внутрішніх процесів і розвитку персоналу під час використання моделі державно-приватного партнерства (с. 229-248);

– удосконалено двокомпонентну модель митного обслуговування державно-приватного партнерства за участі іноземного приватного партнера, яка інтегрує уніфіковану з чинним законодавством поетапну модель такого обслуговування на засадах урахування різних можливих умов і варіантів його здійснення із суб'єктно-функціональною моделлю з відображенням максимально широкого спектру суб'єктів митного обслуговування та їхніх функціональних взаємозв'язків (с. 255-276);

– розвинуто метод оцінювання якості митного обслуговування державно-приватного партнерства, що дає змогу державному та приватному партнерам діагностувати інтегральний і локальні рівні якості митного обслуговування та ухвалювати обґрунтовані управлінські рішення (с. 277-300);

– удосконалено механізм розвитку митного обслуговування в умовах державно-приватного партнерства, який комплексно ідентифікує пріоритетні напрями та принципи розвитку митного обслуговування в нашій країні, враховує факторні впливи мега-, макро-, мезо- і мікросередовища, окреслює ресурсне забезпечення та обґрунтовує одержання синергійного ефекту від державно-приватного партнерства (с. 300-324);

– вперше розроблено метод визначення структури платежів під час реалізації проектів державно-приватного партнерства, що дає змогу приватним партнерам обрати оптимальні для себе абсолютні значення і відносні частки початкового та періодичних платежів у межах таких проектів залежно від готовності ризикувати щодо результуючих показників об'єкта державно-приватного партнерства на основі інструментарію теорії ігор (с. 351-375);

– розвинуто науково-методичні положення з економічного обґрунтування проектних рішень у сфері державно-приватного партнерства в контексті розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності, які дають змогу визначити верхню та нижню межі доходу приватного партнера від реалізації проекту партнерства (с. 375-390).

Таким чином, викладені в дисертації нові теоретичні положення і практичні рекомендації, отримані автором на основі його авторського підходу до вирішення проблеми, містять належний рівень наукової новизни, що дозволяє позиціонувати рецензовану працю як докторську дисертацію і засвідчують її теоретичну цінність.

5. Практична цінність положень, результатів та висновків дисертаційної роботи

Практична цінність дисертації Комарницької Ганни Омелянівни полягає у формуванні та розвитку методико-прикладної бази активізації державно-приватного партнерства для розвитку інвестиційної та інноваційної діяльності, зокрема розробленні методу оцінювання державно-партнерського потенціалу територіального утворення за умови залучення інвестицій та інновацій на засадах державно-приватного партнерства, методу ідентифікації структури платежів в межах реалізації конкретних проектів державно-приватного партнерства, комплексно-цільового методу оцінювання його впливу на інвестиційну та інноваційну складові діяльності територіального утворення, моделі позиціонування бізнес-партнера на ринку проектів державно-приватного партнерства, моделі залучення інвестицій та інновацій на засадах державно-приватного партнерства, а також науково-методичні положення з економічного обґрунтування проектних рішень у цій сфері.

Практична цінність дисертації підтверджується тим, що результати наукових досліджень Комарницької Г.О. застосовуються у діяльності Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг

(довідка № 04-17/24-215 від 01.11.2019 р.), Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України з Європейським Союзом (довідка № 04-20/16-379 (211749) від 11.11.2019 р.), Львівської обласної державної адміністрації (довідка № 5/18-6533/0/2-19-1 від 16.10.2019 р.), Львівської обласної ради (довідка № 01-вих-90 від 15.10.2019 р.), ТзОВ «Медфарм» (довідка № 69 від 21.11.2018 р.), ПП «Фірма «Будремсервіс» (довідка № 47 від 04.11.2019 р.), ТзОВ «Аптека Довіри» (довідка № 13 від 12.06.2018 р.), ТзОВ «Гарант-Львів» (довідка № 39 від 05.03.2019 р.), ТзОВ «Будінвест» (довідка № 59-18 від 11.12.2018 р.), ТзОВ «Лідер-Захід» (довідка № 112 від 16.10.2018 р.), Давидівською сільською радою об'єднаної територіальної громади Пустомитівського району Львівської області (довідка № 2446 від 15.10.2019 р.), Жовківською районною радою (довідка № 01-24/287 від 18.10.2019 р.), Турківською районною радою (довідка № 522/05-04 від 11.10.2019 р.), що підтверджує їхній прикладний характер.

Основні положення і результати дисертаційної роботи впроваджені у навчальний процес Приватного вищого навчального закладу «Львівський університет бізнесу та права» під час викладання дисциплін «Математичні моделі, методи та інформаційні технології в економіці», «Економіка та управління підприємствами», «Менеджмент», «Маркетинг» та під час написання кваліфікаційних робіт бакалаврів та магістрів (довідка № 36 від 13.02.2019 р.), а також у навчальний процес Львівського національного університету імені Івана Франка під час викладання дисциплін «Теорія та практика публічного управління», «Система органів державної влади та місцевого самоврядування України» (для студентів спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» спеціалізації «Публічне адміністрування та управління бізнесом») (довідка № 3745-Н від 10.10.2019 р.).

Таким чином, дисертаційна робота Комарницької Г.О. має практичну цінність, що підтверджується наявністю в ній розробок прикладного характеру та впровадженням в практику управлінської та економічної діяльності на макро-, локальному і мікрорівнях.

6. Повнота викладу положень, висновків та рекомендацій дисертації в опублікованих наукових працях

За результатами виконання дисертаційної роботи Комарницької Г.О. опубліковано 40 наукових праць загальним обсягом 26,41 друк. арк., зокрема за

авторства Комарницької Ганни Омелянівни видано 3 монографії (1 з яких є одноосібною працею), опубліковано 23 статті у наукових фахових виданнях України (з яких 19 – у виданнях, які включені до міжнародних наукометричних баз), 14 тез і матеріалів доповідей за результатами участі у конференціях.

Опубліковані праці характеризуються широким спектром географічного представлення та разом з авторефератом повною мірою відображають зміст поданої до захисту дисертації. Зміст основних публікацій та автореферату відповідає основним положенням, висновкам і рекомендаціям дисертаційної роботи. Кількість опублікованих праць відповідає встановленим вимогам щодо опублікування результатів дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора наук. Результати дослідження апробовані в науковому середовищі.

Виклад положень висновків та рекомендацій дисертації в опублікованих працях характеризується належною повнотою.

7. Відповідність дисертаційної роботи вимогам МОН України

Дисертація Комарницької Г.О. є завершеною науково-дослідною роботою, що виконана автором самостійно на високому науково-теоретичному рівні. Дисертацію написано українською мовою та оформлено відповідно до положень, норм і правил Міністерства освіти і науки України, зокрема наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р.

Автореферат за структурою і оформленням відповідає визначеним Міністерством освіти і науки України вимогам. В авторефераті відображено ключові результати дисертаційної роботи та основні наукові здобутки Комарницької Г.О. Зміст автореферату є ідентичним змісту основних положень дисертаційної роботи.

8. Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи

Не заперечуючи достовірність основних положень дисертаційної роботи, сформованих висновків і рекомендацій, вважаємо, що деякі з них є дискусійними і потребують уточнення. Зокрема:

1. Представлену класифікацію видів проектів державно-приватного партнерства (с. 74, рис. 1.1) доцільно було б доповнити ознакою часу і відповідно до неї розрізнити стратегічні та тактичні проекти партнерства. Це

дозволило б збагатити ідеї автора щодо виокремлення певних видів проектів у цій сфері.

2. Розроблена «Концепція активізування державно-приватного партнерства в умовах розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності» (с. 93-110) набула би значно більшої прикладної цінності, якщо б відображала та узагальнювала ключові критерії, за якими можна ідентифікувати результат такого активізування.

3. Ідея оцінювання впливу державно-приватного партнерства на інвестиційно-інноваційну діяльність з використанням трапецієподібних функцій належності низки параметрів такого оцінювання до певних нечітких терм-множин (с. 117-137) безперечно заслуговує на увагу. Втім за текстом роботи не видно, з якою періодичністю слід здійснювати таке оцінювання, оскільки представлені у табл. 2.1 (с. 130) показники змінюються у часі, відтак точкова статична їхня оцінка не є достатньою. Розглядаючи проблему оцінювання державно-приватного партнерства (с. 233-335, 337) автор дисертації виокремлює види ефектів і систему показників індикаторів. На наш погляд, з огляду на ідею і мету дисертації її доцільно було б доповнити індикаторами «збільшення частки інноваційно-технічних видів продукції» (с. 334), а також індикаторами «зниження екологічних витрат», підвищення частки нових видів продукції, прогресивних технологій (с. 335).

4. У наведеній на рис. 3.4 (с. 205) моделі залучення інвестицій та інновацій на засадах державно-приватного партнерства доцільно було б конкретизувати змістове наповнення заходів з підвищення державно-партнерської привабливості територіального утворення, враховуючи загальнодержавний, регіональний та муніципальний рівні. Автор акцентує увагу (с. 205, 355-356) на організаційних механізмах, процедурних питаннях забезпечення активної участі державно-приватного партнерства в розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності. Варто було б детальніше зупинитися на економічних механізмах стимулювання державно-приватного партнерства загалом і стосовно його основних організаційно-правових форм (адже саме недоліки регуляторного середовища стали причинами зриву окремих угод партнерства або недостатньої успішності проектів), а також на конкретних пропозиціях з державної підтримки проектів державно-приватного партнерства, які спрямовані на імплементацію інновацій.

5. Інтерпретування отриманих значень показників оцінювання якості митного обслуговування державно-приватного партнерства (табл. 4.1, с. 293-

297) не варто було обмежувати лише використанням бінарного підходу (с. 298). Доцільно надати можливість відповідним посадовим особам обирати й інші інструменти інтерпретування результатів розрахунків, що дозволить зробити розвинутий метод більш гнучким та таким, який відповідає заданим інформаційним потребам.

6. Автор дисертації у п. 5.2 роботи (с. 351-375) пропонує метод визначення структури платежів під час реалізації проектів державно-приватного партнерства, що дає змогу приватним партнерам на основі інструментарію теорії ігор обрати оптимальні для себе абсолютні значення і відносні частки початкового та періодичних платежів у межах таких проектів залежно від готовності ризикувати щодо результуючих показників об'єкта державно-приватного партнерства. Доцільність застосування теорії ігор для розв'язання окресленого завдання є дискусійною, оскільки вимагає обґрунтування на основі порівняльного аналізу низки адекватних інструментів й обрання з-поміж них оптимального.

7. Певну дискусійність викликає застосування деякої термінології в дисертації, зокрема «державно-приватне партнерство» щодо територіальних утворень базового рівня, та бази емпіричних оцінок рівня розвитку державно-приватного партнерства (с. 223-227, табл. 3.3, 3.4, 3.5, с. 225-228). Якщо мова йде про муніципальне утворення, то в сучасних умовах децентралізації суб'єктом управління виступає орган місцевого самоврядування, а відтак більш коректно використовувати термін «публічно-приватне партнерство». Зрозуміло, що автор опирається на чинну законодавчу базу, яка фіксує поняття «державно-приватне партнерство», або трактує ці поняття як синоніми (с. 60-63). Однак варто зазначити, що вже в 2010 р., що і фіксується у дисертації (с. 166), створено Український центр сприяння розвитку публічно-приватного партнерства, що є реакцією на зміни в інституційному середовищі.

Емпіричні оцінки розвитку державно-приватного партнерства зроблені за рівнем район, місто (табл. 3.4, с. 223). Натомість поза увагою залишилися об'єднані територіальні громади, тоді як саме органи місцевого самоврядування цих територіальних утворень в умовах децентралізації відповідають за реалізацію проектів і зацікавлені у партнерстві з приватним стейкхолдером, використовують державно-приватне партнерство в формуванні територіальних кластерів. Автор трактує муніципальне управління як державне (с. 69-70, 90), упускає муніципального партнера (орган місцевого самоврядування), як суб'єкта партнерства на муніципальному рівні (рис. 1.4, с. 97).

Зазначені недоліки та дискусійні моменти не носять системний характер, не є принциповими і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації.

9. Загальний висновок про дисертацію

Дисертаційну роботу Комарницька Г.О. «Активізування державно-приватного партнерства в умовах розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності» виконала на високому науково-теоретичному рівні. Поставленої в роботі мети досягнуто, науково-практичну проблему щодо обґрунтування й розроблення теоретико-методологічних, концептуальних і методико-прикладних засад активізування державно-приватного партнерства в умовах розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності – вирішено, отримані в процесі дослідження результати характеризуються науковою новизною, теоретичною і практичною значущістю.

Зміст автореферату та основних положень дисертації Комарницької Г.О. ідентичні. Дисертація є завершеною науково-дослідною роботою, за своїм змістом, обсягом досліджень, науковим рівнем і практичною цінністю отриманих результатів повністю відповідає встановленим вимогам пунктів 9, 10, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Кабінетом Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567, що висуваються до докторських дисертацій. Тема дисертації, її зміст та представлені у ній результати відповідають паспорту спеціальності 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Усе вищевикладене дає можливість зробити висновок про те, що Комарницька Ганна Омелянівна заслуговує присудження їй наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.03 - економіка та управління національним господарством.

Офіційний опонент,
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри менеджменту,
публічного управління та персоналу
Тернопільського національного
економічного університету,
Заслужений діяч науки і техніки України

Мельник А. Ф.

